

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

De figura & qualitatibus corporum quæ assumuntur. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

contrariæ sententiæ: concedimus enim, demonem immutare posse oculum præstigiis, ita ut exterius videre sibi videatur aliquid, cum reuera non sit: & hoc modo posse angelos hominibus apparere, sicut etiam in imaginatione, & somnijs. Facendum nihilominus est, alio etiam modo exterius videri in bona sensuum dispositione, seu tali corpore assumpto, ut natum sit in ea positione, & distantia talis figura, & coloris apparere.

Angeli non informant corpora quæ assumunt.

Origenes.

7^a.
Tertullian.

Malach.

Angelus vniuitur corpori, sicut motor.

Deinde nota, hanc corporum assumptionem non fieri per informationem, ut superiori art. probatum est: nec per vnionem hypostaticam: ut enim ostendimus 3. p. q. 3. art. 1. nulla creatura assumere potest hypostaticè secum alienam naturam, aut eam terminare, etiam secundum potentiam absolutam Dei. Quocirca lapsus fuit Orig. to. 2. in Ioan. in illa verba: Ecce ego mitto Angelum meum, &c. & alibi etiam cum ait, Malachiam fuisse angelum incarnatum: idem de Ioanne Baptista, & de Aggæo Propheta existimauit. Cum Orig. sensisse videatur Tertull. in libro de carne Christi cap. 3. & 6. vbi probat, non, fuisse verbo Dei impossibile, carnè assumere, quod angelis possibile fuit: quod nisi de vnione hypostatica intelligeretur, eius ratio nullius omnino momenti esset. Deceptus autem fuit Origenes quia Malach. i. cap. suæ prophetiæ, angelus vocatur, iuxta translationem 70. qui sic vertunt, Factum est verbum Domini in manu Angeli, vbi vulgata legit, in manu Malachie: quam sententiam impugnat Hieronymus in proemio Malachie, & in primum cap. Aggæi: dictus autem est Malachias angelus, etiam homo esset, munere tantum, & officio, sicut Matt. i. Ioannes Baptista, ut disput. 179. c. 1. notauimus.

Tertio notandum, vnionem angeli cum corpore assumpto, solum esse accidentariam, sicut mobili vniuitur motor: angelus enim est motor corporis, quod assumit: habet etiam corpus assumptum hoc peculiare, quod sit similitudo angeli assumpti, aliquo modo ipsum repræsentans, & quasi ipsius persona apparens, ut docuit S. Tho. in hoc art. ad 2. Idcirco non dicuntur demones assumere corpora hominum, quæ obsident, etiam si illis vniuntur ut motores, quia per illa corpora non se manifestant, nec vt propria faciunt apparere, quantumvis eo torquant. Aliam conditionem addit Durandus, vt dicantur corpora assumpta, nempe esse formata virtute angeli assumpti, quæ tametsi semper adsit, vt cap. seq. videbimus, non videtur necessaria, sed duæ præcedentes sufficerent.

CAP. VI.

De figura, & qualitatibus corporum, quæ assumuntur.

DVobis externis sensibus angeli solent apparere in corporibus assumptis, visui, & tactui: nam licet voces edant, quæ ab auditu percipiuntur: hæc non sunt qualitates ipsorum corporum, sed quæ in obiecto aere formantur, de quibus nulla est difficultas. Visui autem apparent figura, & colores: mitto etiam motum, & quietem, & alia communia sensibilia, quæ in eis eodem modo videntur, sicut in alijs. De figura igitur, & colore dicendum nunc est. Figura quidem duobus modis apparere potest, vno modo, quia reuera in se terminatum sic corpus tali figura per condensationem aeris, aut substantiæ, quam assumunt. Altero modo, etiam in se non sit talis figure, qualis

apparet, in ea tamen positione natum est, ita apparere: sicut in nubibus multæ nobis loge obijciuntur figura, quæ reuera tales non sunt, & si propius viderentur, non ita apparerent: in ea tamen positione eo modo semper apparent. De coloribus autem vniuersum dicendum est, nullum colorum esse in corpore assumpto, sed solum lucis mirationem, vt in iride, eo quod materia illorum corporum, vt seq. cap. dicemus, adeo subtilis, & simplex est, vt coloris, & secundarum qualitarum corpus non sit. Quare in corpore solum apparentes colores esse queunt, qui secundum phantasmata, in sensu Damasceni dici possunt. Sed quamuis nec figura sit vera, nec veri colores: oculus tamen in ea positione ita ab illis immutatur, vt quantumvis homo attendat, discernere non possit, vitium sit vere humanum corpus, an tantum apparens.

Verum de qualitatibus, quas in corporibus illis angelorum homines sensu tactus percipiunt, bi videntur, maior est difficultas Aug. in Enchirid. 59. non audeat definire, vitium angelorum corpora, quibus apparer, tractabilia sint, an non. Ex quo difficile ipsi redditur, quod legitur Gen. 8. Abraham lausit pedes angelorum: id quod enim fecisse Loch sensibit Gen. 19. Difficile quoque explicandum ipsi est id, quod de ludâ iacob cum angelo tam solida cõtræctatione narratur Gen. 22. Respondet autem his verbis Cum ista queramus, ea, sicut potest, quisq. coniectat, non inuoluitur exenatione: si adhibeatur discretio moderata, & assuuntur in animantiu se scire, quod nesciunt quid enim opus sit, arg. huiusmodi assumuntur, vel negantur, vel desinunt eum discrimine, quâdo sine crimine nesciuntur: & quantum hæc dicat Aug. de corporibus, quibus angelos naturaliter cõstare putauit, idem fortiori ratione iudicium esse debet de his, quæ voluntate solutæ assumuntur. Iudiciu sane Aug. prudentissimum est, idq. nobis in multis alijs rebus magis occultis, in hac præsertim materia de angelis diligenter obferuandum, ne dum promptiores in rebus definitis esse cupimus, facile in absurdum labamur: atq. in rebus tanti momenti non debet inter minima absurda censer, aliquid sine fundamento & ratione ex proprio cerebro pronuntiare.

Ceterum coniectura aliqua probabilis ex principijs Philosophiæ ducta in præsentem questionem aliquid, quasi quibusdam vestigijs indicare, temeritati tribuendum non est. Primum igitur de duricie, quæ est qualitas quædam corporum, & inter obiecta tactus numeratur, dicendum est, non inueniri in corporibus assumptis ab angelis, etiam si tractabilia se præbeat hominibus, eo quod corpora illa subtilioris substantiæ sint, quam vt duriciem intrinsece habere possint, sicut habent lapidei, & alia id genus: nec enim angelus ita ea densificare potest, & primas eorum qualitates immutare, vt inde qualitas illa se cunda, quæ solum in mixtis reperitur oriri possit. Nihilominus efficere potest angelus, vt homo contractans ea, videatur illi durum aliquid corpus tangere, & hoc est, corpus angeli exhibere se tractabile homini: hoc tamen non accidit tactui respectu corporis ab angelis assumpti, sicut accidit oculo respectu colorum eiusdem corporis: nam quamuis corpus illud ne duriciem, nec colorem habeat: habet tamen hanc, quæ tali modo visui obiecta, nata est suis speciei talis coloris apparere absq. ullis oculorum præstigijs. At vero nullam qualitatem in se habet, quæ

peculiari aliqua ratione obiecta, nata sit apparere ut duricies, sed virtute angeli talis sit resistentia tactui, ne corpus comprimat, quod appareat, ut videatur sibi agere aliquid durum, & resistens. Eodem pacto potest & figura percipi tactu, dum resistentia sit tactui eo modo, & tali positione, ut videatur sibi aut rotundum, aut quadratum contrahere. Idem dicendum est de mollitudine carnis, ut solum principiatu tactu, quatenus minor sit resistentia: ex quo facile iudicat homo carnem esse, quæ etiam oculo, ut caro apparet; cum tamen talis qualitas in eo corpore non sit, qualis est in vera carne, quam mollitudinem seu molliciem appellamus. In his ergo duabus qualitatibus facile illuditur sensus tactus, vel iudiciu intellectus ratione tactus, dum videtur sibi homo contrahere ossa, & carnes, quæ reuera non sunt.

Ex hac doctrina tria infero. Primum est, si homo attente consideret id, quod tangit in corporibus assumptis ab angelis, facile iudicare posse, illam non esse veram duriciem, nec veram molliciem, qualis in ossibus, & carnibus reperitur, quia si attenderet, facile perciperet, non ita immutari tactum ab illis corporibus, sicut ab aliis, quæ viuunt & veras carnes, & ossa habent. Contra vero si homo sibi persuasum habeat, illum esse verum hominem, quæ videt, quia oculus ita iudicat, & simplici animo contraheret corpus illius, videbitur sibi carnes, & ossa tangere, nec discernet, utrum sit verum corpus, an apparens tantum ita existimo accidisse Abrahamo, & Loth dum Genes. 18. & 19. lauerunt pedes angelorum: neque enim tunc cognouerunt, angelos esse, & in corporibus assumptis apparuisse, contra vero, ut narrat Caiet. 1. 2. q. 95. ar. 3. cum homo quidam cum demone succubo consuetudinem haberet, nec ex carnibus illius eam delectationem sentiret, quam cupiebat, dixit demoni, se non sentire eam delectationem, quam cum muliere sentire consuevit: demon autem miser respondit, se non posse facere carnes meliores: cum enim ille homo sciret se cum demone cubare, velle etiam experiri delectationem, quam cum mulieribus expertus fuerat, facile potuit tactu ipso discernere, se non sentire qualitates illas carnis, quas in mulieribus aliquando senserat.

Secundo sequitur maximum omnium argumentum resurrectionis Christi sensui fuisse, cum se discipulis obtulit contrahendum Lucæ ult. & Ioan. 20. Nam quod coram illis comederit, non fuit ita efficax argumentum visui: siquidem in corpore assumpto ita potest angelus comedere, sicut contigit Tobie 12. ca. quando comedit cum angelo Raphael: & forsitan hac ratione S. Thom. 3. p. q. 55. ar. 6. docet, singula illa argumenta resurrectionis per se non fuisse sufficientia, bene tamen coniuncta cum testimoniis prophetarum. Cui consentiunt Scetus, Gabr. infra allegandi disput. 186. ca. 2. ego tamen cum Caiet. loco superius citato puto, argumentum illud tactus efficacissimum fuisse ad comprobendam veritatem corporis humani in Christo: ideo ipse apostolis suis, quod tactu possent discernere carnes, & ossa, dixit Palpat. & videte: quia spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere: per spiritum intellexit corpus æreum assumptum, quod apparere solet, & phantasma dicitur. Si autem tactu non potuissent discernere veras carnes, & ossa molliciem & duriciem illorum, non dixisset, palpat. & videte, ac si diceret, Vaguetur in 1. parte Tom. 2.

tangite, & percipite veras carnes, & vera ossa: cum autem viderent eum manducare, non dixit, Videte quomodo manduco, quia spiritus non manducat, sciebat enim, etiam angelos in corporibus assumptis ita vere apparere manducantes, ut oculo discerni non possit, an reipsa vere manducant.

Tertio colligitur, duriciem, & molliciem esse qualitates sensibiles connumeratas inter obiecta tactus; ac proinde falsam esse quorundam philosophorum sententiam, qui censent, has qualitates à tactu non sentiri, sed maiorem, aut minorem resistentiam tantum sentiri sicut si aliquis tangeret cælum, in quo nulla sensibilis qualitas est, quia tamen penetrari non potest, quasi tactui resistens quodam modo sentiretur. Horum ergo sententia mihi non probatur, primum quia Arist. 2. de anima cap. de tactu eas cum obiectis tactus propriis annumeravit: secundo quia sensibile commune, ut figura nequit sentiri sine proprio: sentiretur autem in corpore sine quacunque alia qualitate solū cum duricie, aut mollicie: ergo hæc sunt propriæ qualitates sensibiles. Tertio frustra diceret Christus, palpat. & videte, nisi possent percipi ossa, & carnes secundum proprias ipsorum qualitates duricie & mollicie, sed per maiorem aut minorem resistentiam: sic enim eodem modo in spiritu apparere possent, hoc est, in corpore æreo, per æqualem omnino resistentiam: constat autem ossa solum sentiri posse ratione duricie, præsertim cum sunt coniuncta carni.

CAPVT III.

Diluuntur argumenta prioris sententia.

EXijs, quæ pro prioris sententia allata sunt, superest solum tertium argumentum de lamiis. Nam ad primum ex testimonio Damasc. in t. c. factis diximus. Secundum vero de præstigiis c. 2. dissolutum est. Ad tertium igitur de lamiis respondeo. Concilium Ancyranum aperte docere ea, quæ lamiæ incantationibus suis, & magis sibi accidisse narrat, in somniis solum ipsis contingisse, ut quod deferantur super bestias in quosdam agros, & reliqua huiusmodi. Consentit Augustinus 1. 8. de ciuit. Dei cap. 18. loquens de transformatione hominis in figuram alicuius bruti animatis: affirmat enim, hanc transformationem aliter fieri non posse, quam in somniis: nam licet fieri etiam possit per assumptionem alicuius corporis sub figura alicuius bruti, quod posset Dæmon homini ita coniungere, ut bestia appareret: tamen si homo liberus haberet sensus, nec graui somno oppressos facile iudicaret, se non fuisse re vera in brutum conuersum, nec vere onera graui portare, & fatigationem sensisse: quare cum homo credit, se in bestiam fuisse conuersum, & sub oneribus multum laborasse, existimare debemus, id totum in somniis illi accidisse: & in hoc casu loquitur August. de hominibus quoque, qui videre sibi videntur alios homines in bruta conuersos, affirmat, etiam extra somnum id fieri vi sola imaginationis, quæ ita facit rem exterius apparere, ac si reuera esset: potest etiam id accidere corpore aliquo homini coniuncto opera dæmonis, in quod talis formatio facta videatur.

Verum quamuis frequentissime ea accidant lamiis in somniis, ut affirmat Concilium Ancyranum, negandum tamen non est, aliquando etiam solutis sensibus in vigilia lamiis deferri non super gnat.

O o a veras